

seteli ry

V ä l i t y s t u o m i o alla
mainitussa edunvalvontaa koskevas-
sa riitajutussa. Annettu Helsin-
gissä lokakuun 14 päivänä 1996.

Asianosaiset:

Helsingistä olevat Suomen Palomiesliitto SPAL ry ja Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry yhdessä kantajina sekä Kunnallinen työmarkkinalaitos vastaajana.

Välityssopimus ja välimiehet:

Valtakunnansovittelijan Jorma Reinin Helsingissä huhtikuun 25 päivänä 1995 allekirjoittamaan Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen seuraavana päivänä kirjallisesti hyväksymään sovintoesitykseen sisältyi muun muassa näin kuuluva välityssopimus:

"Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n jäsenten edunvalvonta Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:n jäsenyhdistyksenä selvitetään viimeistään 30.9.1995 mennessä toimikunnassa, johon nimeävät edustajansa osapuolten lisäksi pääsopimuksen allekirjoittajajärjestöt.

Toimikunnan jäädessä erimieliseksi asia ratkaistaan puolueet-
toman puheenjohtajan johdolla välimiesmenettelyssä, johon Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry ja Kunnallinen työ-
markkinalaitos nimeävät kumpikin yhden edustajan ja nämä va-
litsevat puheenjohtajan. Mikäli puheenjohtajasta ei päästä
yksimielisyyteen, määrää puheenjohtajan valtakunnansovitteli-
ja."

Mainittu toimikunta on 2.10.1995 allekirjoitetussa mietinnös-
sään jäänyt erimieliseksi.

Kunnallinen työmarkkinalaitos on 16.10.1995 päivätyssä Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:lle osoitetussa kirjeessään ilmoittanut edellä mainitussa sovintoehdotuksessa tarkoitettuun välimiesmenettelyyn välimiehekseen neuvottelupäällikkö Heikki Saipion ja Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry on puolestaan Kunnalliselle työmarkkinalaitokselle 15.11.1995 päivätyssä kirjeessään ilmoittanut välimiehekseen toiminnanjohtaja Heikki Santalan.

Saipio ja Santala ovat valineet välimiesoikeuden puheenjohtajaksi hovioikeudenneuvos Olavi Koposen Kuopiosta.

Asianosaiset ovat myöntäneet välimiehet esteettömiksi ja välimiesoikeuden toimivaltaiseksi käsittelemään asian.

Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:n ja Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n 25.9.1996 päivätty kannekirjelmä tarpeellisin osin kuului seuraavasti:

Seteli ja SPAL vaativat välityssopimuksen mukaisesti, että välimiesten ratkaisun myötä Setelillä tai SPAL:llä on itsenäinen neuvottelu- ja sopimisoikeus kuntapöydässä ja että Kunnallinen työmarkkinalaitos (myöh. KT) tunnustaa Setelin tai SPAL:n neuvottelu- ja sopimisoikeuden itsenäisenä juridisena henkilönä.

Painottaen haluamme todeta, että Seteli ja SPAL eivät missään nimessä hyväksy ratkaisua, jossa neuvottelu- ja sopimisoikeuden edellytyksenä on liittyminen johonkin jo olemassa olevaan sopijajärjestöön, olemassa olevan sopimisjärjestön neuvottelukartelliin tai SPAL:n edunvalvonta toteutettaisiin nykyisten sopijajärjestöjen toimesta siten, kun Helsingissä 2.10.1995 päivätyn, pääsopijajärjestöjen allekirjoittaman palomiestoimikunnan mietinnön 5.2 kohdassa todetaan.

Seteli ja SPAL toteavat, että oikeuden ratkaisu ei voi perustua siihen, että oikeushenkilö vastoin tahtoaan velvoitetaan tekemään oman vapaan tahtonsa vastaisia toimia, kuten esim. liittymään johonkin toiseen yhdistykseen saavuttaakseen sille sopimusoikeudellisten periaatteiden, kansainvälisten sopimusten ja perustuslain nojalla kuuluvia oikeuksia.

Järjestö rakenteen vuoksi on ilmeisesti käytännön kannalta tarkoituksenmukaista ja jopa välttämätöntä, että neuvottelu- ja sopimiskumppani KT:n kanssa on Seteli, joka omaa STTK:n suoran jäsenyyden ja voi siten vaikuttaa tulopoliittisiin kokonaisratkaisuihin.

Seteli ja SPAL vaativat, että po. kysymys ratkaistaan Setelin 2.10.1995 allekirjoittaman palomiestoimikunnan mietinnön mukaisesti. "Sopimistasoittain" eriteltynä Setelin ja SPAL:n vaatimus asian ratkaisemiseksi on seuraava:

Keskustaso (tupo ym.)

Keskusjärjestöneuvotteluihin ja sopimukseen SPAL on samassa asemassa kuin muutkin keskusjärjestöjen jäsenliittojen alayhdistykset (STTK-Seteli-SPAL-SPAL:n paikallisyhdistys). Keskustason osalta asia on järjestetty. Täten keskustason osalta Seteli ja SPAL eivät vaadi välimiesoikeuden päätöstä asiassa.

Liittotaso

Liittotasolla, missä virka- ja työehtosopimukset tehdään, neuvottelu ja sopimisoikeus voidaan toteuttaa pääsopimuksen 3 § 3 momentin mukaisesti tai Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 16.11.1970/669 3 §:n ja 5 § 1 momentin 4 kohdan mukaisesti Setelin tai SPAL:n sekä Kunnallisen työmarkkinalaitoksen välillä. Sen jälkeen kun neuvotteluoikeuskysymys on ratkaistu, tehtäisiin erityisala paloalaa koskeva sopi-

mus tai uudistettaisiin vanhaa SPAL:n ja KT:n välis-
tā virka- ja työehtosopimusta, jonka Seteli tai SPAL
sekä KT allekirjoittaisivat. Sopimus tehtäisiin pa-
lohenkilöstön palkoista ja työajoista. Sopimuksen
tekemiselle palkoista saadaan tukea sekä SPAL:n ja
KT:n välisestä voimassaolevasta virka- ja työehtoso-
pimuksesta että työtuomioistuimen tuomiosta 81/1995,
jonka mukaan työtuomioistuimen mielestä on saatavis-
sa tukea sille käsitykselle, että myös uusista palk-
kamääräyksistä on sovittava. Työaikasopimuksen osal-
ta viittaa em. SPAL:n ja KT:n väliseen virka- ja
työehtosopimuksen kohtaan 3. sekä siihen seikkaan,
että operatiivisen palohenkilöstön poikkeuksellinen
työaika voidaan toteuttaa vain sopimalla siitä po.
palohenkilöstöä edustavan järjestön kanssa virka- ja
työehtosopimuksin. Ns. yleisten asioiden osalta so-
pimus voitaisiin toteuttaa Kunnallisen virkaehtoso-
pimuslain 5 § 1 mom. 4 kohdan mukaisella yhtymisme-
nettelyllä.

Paikallistaso

Paloalan sopimusten tekeminen sekä virka- ja työeh-
tosopimusten soveltamis- ja tulkintaneuvottelut pai-
kallistasolla voidaan toteuttaa sovintoesityksen
luottamusmiehiä koskevan järjestelmän puitteissa.
Kyseinen luottamusmiesjärjestelmä kaipaa kuitenkin
täsmennyksiä siten, että luottamusmiehen oikeudet,
paikallinen neuvotteluoikeus sekä riitautus- ja kan-
neoikeus tulee selvitettyksi siten, että em. oikeudet
paikallistasolla myös faktisesti tunnustetaan ja to-
teutetaan.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen vastine:

Kunnallinen työmarkkinalaitos viittaa edellä mainitun sovin-
toehdotuksen 1. kohdassa tarkoitetun toimikunnan (ns. palo-

miestoimikunta) 2.10.1995 allekirjoitettuun mietintöön, jonka kohdasta 5 ilmenee Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja kunnallisen alan pääsopijajärjestöjen yhteinen kanta puheena olevaan asiaan. Kunnallinen työmarkkinalaitos korostaa, ettei se voi myötävaikuttaa ainakaan sellaiseen SPAL:n jäsenten edunvalvontariitaa koskevaan ratkaisuun, joka merkitsisi Kunnallisen pääsopimuksen rikkomista.

Asian käsittely:

Välimiesoikeus on kokoontunut käsittelemään asiaa Helsingissä 18.6., 21.8. ja 25.9.1996. Viimeksi mainitussa istunnossa on kuultu asianosaisia ja tuolloin on esiintynyt kantajien asiamiehenä OTK Heikki Saksa ja vastaajan asiamiehenä OTL Jyrki Hämäläinen. Asianosaiset ovat jättäneet asian päätettäväksi.

Välimiesoikeudella on ollut käytössään asiaa ratkaistaessa muun muassa mainittu Jorma Reinin sovintoehdotus, työtuo-
mioistuimen 21.9.1995 antama tuomio n:o 55, palomiestoimikun-
nan 2.10.1995 allekirjoitettu mietintö ja siihen liittyvä
Heikki Santalan laatima mietintö sekä työtuo-
mioistuimen 19.2.1996 antama tuomio n:o 14.

Kun asianosaiset olivat saaneet tilaisuuden kaiken sen esit-
tämiseen, mitä he asiansa ajamiseksi katsoivat tarpeellisek-
si, välimiesoikeus on antanut kullekin asianosaiselle todis-
tettavalla tavalla toimitetun näin kuuluvan

V ä l i t y s t u o m i o n

Perustelut:

Jutussa esitetyn selvityksen mukaan SPAL ry:een kuuluu opera-
tiivisesta palo- ja pelatushenkilöstöstä yli 3/4 osaa. Työ-
tuomioistuin on mainitussa 21.9.1995 antamassaan tuomiossa
n:o 55 vahvistanut, että Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja
Suomen Palomiesliitto SPAL:n välille on 26.4.1995 syntynyt

valtakunnansovittelijan 25.4.1995 antaman sovintoehdotuksen mukainen, kunnallisen virkaehtosopimuslain tarkoittama virkaehtosopimus.

Työtuomioistuin on 19.2.1996 antamassaan tuomiossa n:o 14 muun muassa todennut, että valtakunnansovittelijan sovintoehdotuksen hyväksymistä edeltäneissä sopimusneuvotteluissa on eräänä keskeisenä kysymyksenä ollut Suomen Palomiesliitto SPAL:n oikeus yleensä solmia virkaehtosopimuksia jäsentensä puolesta. Neuvotteluoikeudesta on virkaehtosopimuksessa todettu, että Suomen Palomiesliitto SPAL:n jäsenten edunvalvonta Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:n jäsenyhdistyksenä selvitetään määräaikaan mennessä erityisessä toimikunnassa. Tämän toimikunnan jäädessä erimieliseksi asia ratkaistaan välimiesmenettelyssä. Edellä tarkoitettu toimikunta on jäänyt asiassa erimieliseksi.

Edelleen tuossa tuomiossa on todettu, että mainitussa virkaehtosopimuksessa on muun muassa sovittu, että viimeistään 1.12.1995 lukien otetaan käyttöön palo- ja pelastustointa koskevat uudet palkkausmääräykset. Eräiden sopimuksessa sovittujen palkantarkistusten maksaminen on kytketty näiden uusien palkkausmääräysten käyttöönottamiseen. Sopimusmääräyksistä on työtuomioistuimen mielestä saatavissa tukea sille käsitykselle, että myös uusista palkkamääräyksistä on sovittava.

Sopimuksen neuvotteluoikeutta koskevista määräyksistä on toisaalta pääteltävissä, että tarkoituksena ei ilman muuta ole ollut solmia vastaisuudessa virkaehtosopimuksia Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja Suomen Palomiesliitto SPAL:n välillä. Kun myöskään sopimus sinänsä tai sopimuksen palvelussuhteen ehtoja koskevien määräysten täytäntöönpaneminen ei välttämättä edellytä tällaista sopimista, työtuomioistuin on katsonut, ettei Kunnallinen työmarkkinalaitos ole pelkästään 26.4.1995 syntyneen virkaehtosopimuksen nojalla velvollinen solmimaan virkaehtosopimuksia Suomen Palomiesliitto SPAL:n kanssa.

Tuomiolauselman:

Välimiesoikeus pitää tarkoituksenmukaisena alan työrauhan turvaamiseksi, että operatiivisen palo- ja pelastushenkilöstön neuvottelu- ja sopimusasema järjestetään seuraavasti:

Keskustaso

Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n jäsenenä olevan palo- ja pelastushenkilöstön palvelussuhteen ehtoja koskevat kysymykset neuvotellaan ja sovitaan neuvottelukunnassa, johon Kunnallinen työmarkkinalaitos nimeää puheenjohtajan ja enintään kolme jäsentä ja Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry enintään kolme jäsentä.

Neuvottelukunnassa sovitut palvelussuhteen ehdot

- 1) otetaan osaksi Teknisten sopimusta, johon SETELI ry yhtyy Kunnallisen virkaehtosopimuslain 5 §:n 1 momentin 4) kohdan mukaisesti, tai
- 2) sopimukseen osallisten sopimuksettoman tilan aikana tai niiden suostumuksen puuttuessa toteutetaan muulla laillisella tavalla työ- tai virkaehtosopimusvaikutuksin.

Neuvottelukunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta, joka on annettava tiedoksi teknisten sopimuksen allekirjoittajajärjestöille. Neuvottelukunta on kutsuttava viipymättä kokoon, kun jompikumpi osapuoli sitä vaatii.

Paikallistaso

Edellä mainittua neuvottelu- ja sopimusmenettelyä sovelletaan paikallistasolla siten, että neuvotteluissa Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n jäsenistöä edustaa SPAL ry:n luottamusmies tai muu SPAL ry:n edustaja.

SETELI ry tai sen rekisteröity alayhdistys voi yhtyä edellä mainitun säännöksen mukaisesti paikallisesti tehtyyn virkattai työehtosopimukseen, joka koskee asianomaisen yhdistyksen jäseniä.

Suomen Palomiesliitto SPAL ry:llä on oikeus valita jäsenistöstään luottamusmies, joka on asianomaiseen kuntaan päätoimisessa palvelussuhteessa, kuhunkin sellaiseen palo- ja pelastuslaitokseen, jossa liitolla on jäseniä. Luottamusmies edustaa liiton jäseniä teknisten sopimuksen soveltamista ja noudattamista koskevissa asioissa ja käy tarvittaessa viralliset paikallisneuvottelut teknisten sopimuksen velvoittavien määräysten tulkintaa ja soveltamista koskevasta erimielisyydestä.

Muutoin luottamusmieheen noudatetaan soveltuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen luottamusmiehiä koskevia määräyksiä. Jollei paikallisneuvotteluissa päästä yksimielisyyteen erimielisyysasiasta, voi SETELI ry tai Kunnallinen työmarkkinalaitos saattaa asian käsiteltäväksi SETELI ry:n ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen välisissä keskustason neuvotteluissa tai edellä mainitussa neuvottelukunnassa. Keskustason käsittelyyn noudatetaan soveltuvin osin pääsopimuksen keskustasoneuvotteluja koskevia määräyksiä. Paikallis- ja keskustason neuvotteluihin sekä kanteen vireillepanoon työtuomioistuimessa sovelletaan lisäksi pääsopimuksen neuvottelu- ja kanneoikeuden vanhentumista ja kanteen vireillepanoa koskevia määräyksiä.

Tuomion noudattaminen

Tämän tuomion noudattamisen edellytyksenä on se, että SETELI ry:n alayhdistyksenä olevan Suomen Palomiesliitto SPAL ry:een kuuluu yli puolet kunnallisen alan operatiivisesta palo- ja pelastushenkilöstöstä.

Välimiesoikeuden puheenjohtajan kulut ja palkkio:

Asianosaiset velvoitetaan yhteisvastuullisesti suorittamaan välimiesoikeuden puheenjohtajalle Olavi Koposelle palkkioksi viisituhatta (5.000) markkaa ja jutusta aiheutuneiden kulujen (lentolippujen, taksimatkojen, oman auton käytön, posti-, puhelin- ja kopiointikulujen) korvaukseksi 4.426 markkaa kuitenkin siten, että tämä palkkio sosiaaliturvamaksuineen ja korvaus jää lopullisesti puoliksi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja puoliksi Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:n ja Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n kärsittäväksi.

Muutoksenhakuosoitus

Asianosaisilla on oikeus kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut kappaleen välitystuomiota, hakea tuomioistuimelta muutosta välitystuomioon siltä osin kuin se koskee välimiehelle vahvistetun palkkion ja korvauksen määrää.

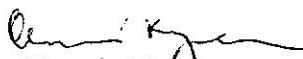
Muutosta haetaan toimittamalla kirjallinen hakemus sekä jäljennös välitystuomiosta sille alioikeudelle, jonka tuomiopöytäkirjassa välitystuomio on annettu.

Kappale tätä välitystuomiota annetaan kullekin asianosaiselle.

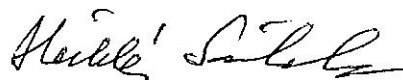
Tuomio on yksimielinen.

Paikka ja aika alussa mainitut.

Välimiesoikeuden puolesta

Olavi Koponen

Heikki Saipio

Heikki Santala